

چکیده

مقدمه: ناهمگونی در مداخلات درمانی در کنار بروز عوارض بالینی موجب تحمیل زیان اقتصادی و ناکارایی در تخصیص منابع می‌شود. جراحی کاتاراکت از مهم‌ترین اقدامات پزشکی برای کاهش نابینایی قابل پیشگیری به شمار می‌رود که به علت تواتر بالای آن از جنبه اقتصادی نیز مورد توجه قرار گرفته است. هدف از این رساله بررسی میزان، عوامل مؤثر و اثرات اقتصادی ناشی از ناهمگونی هزینه جراحی کاتاراکت در بیمارستان‌های دولتی کشور می‌باشد.

روش پژوهش: از روش پژوهش ترکیبی کیفی-کمی و در طی هفت مرحله استفاده شد. به منظور توصیف وضعیت موجود ناهمگونی هزینه جراحی کاتاراکت از روش تحلیل نواحی کوچک استفاده شد. با استفاده از رگرسیون چند متغیره کلاسیک و رگرسیون سه سطحی، میزان اثر هر یک از عوامل بر ناهمگونی هزینه جراحی کاتاراکت تخمین زده شد. برای سنجش زیان رفاهی ناشی از ناهمگونی هزینه جراحی کاتاراکت از مدل پیشنهادی فلپس استفاده گردید.

یافته‌ها: شانزده عامل اثرگذار شناسایی و در سه سطح بیمار، پزشک و بیمارستان دسته‌بندی شد. کل ناهمگونی هزینه جراحی کاتاراکت برابر با ۳۶ درصد بود که در سطح بیمارستان‌های دولتی از دو درصد تا ۹۲ درصد متغیر بود. سهم واریانس ناشی از تفاوت در سطح پزشک برابر با ۵۱ درصد، در سطح بیمارستان ۴۳ درصد بود و در سطح بیمار کمتر از یک درصد بود. میزان زیان رفاهی ناشی از ناهمگونی در سطح پزشکان از ۷۶،۱۸۳ میلیون ریال تا ۳۸۰،۹۱۸ میلیون ریال متغیر بود. میزان زیان رفاهی ناهمگونی در سطح بیمارستان از ۵۳،۷۵۵ میلیون ریال تا ۲۶۸،۷۷۶ میلیون ریال تخمین زده شد. در صورت موفقیت ۳۰ درصدی در اجرای سیاست راهنماهای طبابت بالینی جراحی کاتاراکت در بیمارستان‌های دولتی، در بازه زمانی سه‌ماهه میزان صرفه‌جویی حاصل شده مبلغی بالغ بر ۱۱،۴۲۷ میلیون ریال خواهد بود. این میزان صرفه‌جویی در بازه زمانی یک‌ساله نزدیک به ۴۵،۷۱۰ میلیون ریال خواهد بود.

نتیجه‌گیری: رفتار درمانی پزشکان نه تنها تحت تأثیر وضعیت سلامتی بیمار و سطح دانشی پزشکان بود، بلکه عوامل در سطح بیمارستان نیز بر نحوه تجویز و انجام جراحی کاتاراکت توسط پزشکان اثرگذار بود. ناهمگونی قابل توجهی بین پزشکان در انجام جراحی کاتاراکت در بیمارستان‌های دولتی ایران مشاهده شد. این ناهمگونی موجب تحمیل زیان اقتصادی به نظام ارائه خدمت می‌شود. اجرای راهنماهای طبابت بالینی می‌تواند به کاهش ناهمگونی در سطح پزشکان و در نتیجه ارتقاء کارایی منجر گردد.

واژگان کلیدی: ناهمگونی، جراحی کاتاراکت، بیمارستان، ایران، ارتباط بیمار و پزشک